

بررسی عوامل اقتصادی - اجتماعی مؤثر بر پذیرش بیمه محصولات کشاورزی

پژوهش موردی: روستاهای قلندر و بیک‌ابی شهرستان سقز استان کردستان

بهناز خشنودی*، دکتر علی کیانی راد**، دکتر علیرضا محسنی تبریزی***

چکیده

کشاورزی، به علت وابستگی بسیار به طبیعت، به خودی خود، فعالیتی پرخطر و همراه با ریسک به شمار می‌آید. از همین رو، برای کاهش خطر یا ریسک فعالیتهای کشاورزی راهکارها و سیاستهای مختلفی پیشنهاد شده است که از آن جمله می‌توان به سیاست بیمه محصولات کشاورزی اشاره کرد. اما از آنجا که بیمه محصولات کشاورزی برای جامعه تولیدکننده بخش کشاورزی کشور، پدیده‌ای نو و ناشناخته به شمار می‌آید، پذیرش آن از سوی افراد جامعه پیشگفته نیز، مانند دیگر ایده‌های نوین، با مقاومت‌هایی روبه‌رو می‌شود. در این پژوهش تلاش شده است، دلایل مقاومت و نپذیرفتن (عدم پذیرش) بیمه از سوی تولیدکنندگان محصولات کشاورزی در دو روستای قلندر و بیک‌ابی شهرستان سقز استان کردستان بررسی شود. اطلاعات مورد نیاز هم، از راه تکمیل پرسشنامه و تحلیل‌های توصیفی و آماری و مدل لاجیت به دست آمد. نتایج و یافته‌های پژوهش نشان داد که عواملی همچون سن، سابقه فعالیت کشاورزی، حق بیمه پرداختی، تعهدات بیمه‌گر و عملیات بیمه‌گری می‌تواند در افزایش پذیرش بیمه، مؤثر باشد.

کلیدواژه‌ها:

بیمه محصولات کشاورزی، پذیرش، عوامل اقتصادی، عوامل اجتماعی، استان کردستان.

بیمه و
کشاورزی

سال هفتم
شماره 25 و 26
1389

* دانشجوی کارشناسی ارشد توسعه روستایی، گروه ترویج کشاورزی دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم تحقیقات تهران

** استادیار مؤسسه پژوهش‌های برنامه‌ریزی، اقتصاد کشاورزی و توسعه روستایی وزارت جهاد کشاورزی

E-mail: akianirad@gmail.com

*** استاد دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران

مقدمه

کشاورزی به علت وابستگی بسیار به طبیعت، به خودی خود فعالیتی پرخطر و همراه با ریسک به شمار می‌آید. از همین رو برای کاهش خطر یا ریسک فعالیتهای کشاورزی، راهکارها و سیاستهای مختلفی پیشنهاد شده است که از آن جمله می‌توان به سیاست بیمه محصولات کشاورزی اشاره کرد. اما از آنجا که بیمه محصولات کشاورزی برای جامعه تولیدکننده بخش کشاورزی کشور، پدیده‌ای نو و ناشناخته به شمار می‌آید، پذیرش آن از سوی افراد جامعه پیشگفته نیز، مانند دیگر ایده‌های نوین، با مقاومتهایی روبه‌رو می‌شود. از این رو برای موفقیت در گسترش و ترویج این پدیده، میان تولیدکنندگان، باید دلایل مقاومت و نپذیرفتن آن (عدم پذیرش) از سوی افراد شناسایی و بررسی شود تا زمینه پذیرش سریعتر آن در بین کشاورزان و دامداران فراهم آید (1).

بیمه کشاورزی، یکی از مهمترین سازوکارهای ایجاد امنیت سرمایه‌گذاری و به دیگر سخن، مهمترین ابزار حمایتی برای تبدیل مدیریت بحران به مدیریت ریسک است. بیمه کشاورزی از راه جمع‌آوری حق‌بیمه‌های تولیدکنندگان، بهره‌گیری از یارانه دولت (زیر عنوان کمک دولت به حق‌بیمه) اقدام به تأمین منبع مالی مهمی می‌کند و آن را برای پرداخت خسارتهای احتمالی کشاورزان بیمه‌گذار به کار می‌برد. در واقع با مشارکت واقعی خودشان از منافع و حیات اقتصادی آنان حفاظت می‌کند. در همین راستا و با هدف حمایت از تولیدکنندگان بخش کشاورزی، صندوق بیمه کشاورزی از سال زراعی 1363-64 به طور رسمی، آغاز به فعالیت کرده و همه ساله با سرعت بر دامنه فعالیت و ارائه خدمات خود افزوده است (6).

با توجه به اهمیت بیمه محصولات کشاورزی و نظر به اینکه هدف اصلی از ایجاد آن به عنوان نمونه‌ای از ابزارهای نوین، یا نوآوریها، پاسخگویی به نیازهای کشاورزان خرده پا و کاستن از میزان ریسک‌پذیری بوده است و از سوی دیگر، یادآوری این نکته که بیمه نیز، مانند دیگر پدیده‌های نوین، ممکن است در آغاز ورود به مناطق کشاورزی و روستایی به سبب بافت خاص روستا و شرایط فرهنگی کشاورزان، با موانعی روبه‌رو شود، از همین رو، همواره انجام پژوهشهای گوناگون برای شناسایی موانع پیش‌رو در این زمینه و رفع آنها به منظور تسریع در پذیرش بیمه محصولات کشاورزی لازم و ضروری به نظر می‌رسد.

فصلنامه
پژوهشی

همچنین، از آنجا که میزان موفقیت و کارایی سیاست بیمه محصولات کشاورزی به طور چشمگیری، بستگی به گرایش کشاورزان به بیمه محصولات خویش دارد، بنابراین انجام بررسیهای تحلیلی به منظور بررسی تأثیر عوامل گوناگون اقتصادی، اجتماعی و فنی تأثیر بر فرایند پذیرش بیمه از سوی کشاورزان نیز از اهمیت خاصی برای نظام برنامه‌ریزی و سیاستگذاری بخش کشاورزی برخوردار است و می‌تواند موجب افزایش کارایی بیمه کشاورزی شود.

در همین راستا، پژوهش حاضر، با توجه به مطالب پیشگفته و بررسیهای مقدماتی که نشان می‌داد، از کل زمینهای زیر کشت استان کردستان، تنها نزدیک به یک سوم، زیر پوشش بیمه قرار گرفته و از 91 محصول تولیدی منطقه نیز، 43 محصول زیر پوشش بیمه رفته است (11)؛ در نهایت با انتخاب شدن دو روستای قلندر و بیگ‌اویسی از شهرستان سقز استان کردستان از سوی پژوهشگران و به شرح مقاله پیش‌رو، انجام گرفت.

هدف کلی تحقیق این است که عوامل مؤثر بر پذیرش بیمه محصولات کشاورزی را در دو روستای قلندر و بیگ‌اویسی، با توجه به عوامل اقتصادی، اجتماعی و ترویجی و آموزشی مؤثر بر پذیرش بیمه محصولات کشاورزی، مورد بررسی قرار دهد. همچنین هدفهای اختصاصی آن نیز عبارت است از:

شناخت ویژگیهای کشاورزان پذیرنده بیمه محصولات کشاورزی، شناخت میزان رضایت زارعان از طرح بیمه محصولات کشاورزی، شناخت عوامل تأثیرگذار بر گسترش بیمه محصولات کشاورزی، جایگاه خدمات بیمه محصولات کشاورزی در روستاها از دیدگاه تولیدکنندگان محصولات کشاورزی، بررسی رویکردها و ادعای خسارت و پرداخت غرامت به کشاورزان، بررسی راهکارهای مناسب ترویج بیمه محصولات کشاورزی بر اساس نتایج تحقیق و رفع موانع پذیرش.

پیشینه و ادبیات پژوهش

بر پایه تعریفهای معتبر، واژه ریسک، به معنای «نبود اطمینان نسبت به پیش‌آمدن یا پیش نیامدن خسارت» است. همچنین در تعریف معتبر دیگری ریسک عبارت است از «احتمال وقوع

حادثه ناگوار»، ناگوار از این دیدگاه که زیان مالی ایجاد می‌کند. بنابراین رکن اصلی خطر، احتمال است.

واکنش ما در بیشتر موارد، پرهیز (اجتناب) از ریسک است. معنی پرهیز (اجتناب) از ریسک این است که شخص تمایل دارد، بخشی از درآمد مورد انتظار خود را از دست بدهد، ولی به جای آن، نسبت به بقیه درآمدش، قطعیت و اطمینان داشته باشد. برای نمونه، پرداخت یک حق بیمه، صرف‌نظر کردن از قسمتی از دارایی است، به منظور دستیافتن به اطمینان از اینکه در صورت وارد آمدن خسارت، بیمه‌گر زیان وارد شده را جبران کند.

پرهیز (اجتناب) از ریسک مسئله مهمی است، زیرا شاید سهل‌انگاری در این زمینه باعث از دست رفتن فرصتها شود. واکنش منفی ما نسبت به زیانهایی که احتمال رخدادن آنها در آینده با نبود قطعیت روبه‌روست، ما را به سوی به کار بردن مدیریت برای آینده و بنابراین مدیریت ریسک رهنمون می‌سازد.

مدیریت ریسک می‌تواند فرصتهایی فراهم آورد که ممکن است به هیچ شکل دیگری دسترس‌پذیر نباشد (2).

بیمه کشاورزی، بالاترین ظرفیتهای اجرایی و عملی و بیشترین توانمندی و شایستگی را برای رویارویی با این‌گونه مخاطره‌ها داشته‌است و یکی از مناسبترین سازوکارها برای ایجاد امنیت سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی به شمار می‌آید. از مهمترین کارکردهای بیمه کشاورزی آن است که موقعیت اعتباری کشاورزان را بهبود می‌بخشد و زمینه دسترسی آنها را به اعتبارات بانکی، فراهم می‌آورد. افزون بر این، بیمه کشاورزی می‌تواند موجب توزیع مجدد درآمد در بخش کشاورزی و بویژه در گستره اقتصاد دهقانی شود. همچنین، بیمه کشاورزی می‌تواند به افزایش احساس امنیت در جوامع روستایی بینجامد و بهداشت روانی کشاورزان را تأمین کند و این به نوبه خود از شرایط ضروری افزایش بهره‌وری در بخش کشاورزی است. بیمه کشاورزی را در دوران گذار کشاورزی از مراحل سنتی به تجاری و در شرایط پیوستن این بخش به نظام اقتصاد بازار و بازارهای جهانی، می‌توان بهترین چتر امنیتی برای فعالان به شمار آورد (6).

سوانسون¹ (1370) بر این باور است که تصمیمگیری کشاورزان در پذیرفتن یا نپذیرفتن فناوری مبتنی بر علم، نوعی فرایند ذهنی است. در این زمینه، هدفهای ارتباطات ترویجی دربردارنده این موارد است:

ارائه اطلاعات جدید به کشاورزان به گونه‌ای که بتوانند فعالیت زراعی خویش را بر آن استوار سازند؛

ترغیب کشاورزان به تصمیمگیری؛ و ارائه و تهیه اطلاعات لازم برای کشاورزان برای اقدام به آزمایش اجرای فناوری جدید (نوآوری)، به گونه‌ای که بتوانند نتایج تصمیمگیری خود را ارزشیابی و با امیدواری آن را تأیید کنند (9).

از دیدگاه سوانسون، واقعیت آن است که مخاطبان (کشاورزان) یک ایده و روش را به طور همزمان نمی‌پذیرند. بیشتر ایده‌های جدید در جامعه، بی‌آنکه هیجان و جنب و جوش را بین مخاطبان خود برانگیزد، پدیدار و سپس ناپدید می‌شود. برخی از ایده‌های جدید دارای مزیت‌هایی است که عده‌ای آن را می‌پذیرند و آزمایش می‌کنند. همین چند مورد پذیرش و آزمایش ممکن است، ایده و فکر جدید را در سطح وسیع‌تری گسترش دهد. در واقع، از پذیرش تدریجی ایده‌ها و روشهای جدید در جامعه، چنین استنباط می‌شود که مردم در میزان گرایش (تمایل) به پذیرش ایده‌های جدید و نو، با یکدیگر تفاوت دارند (9).

افراد به ندرت خود را در معرض پیامهای ایده نو قرار می‌دهند؛ مگر آنکه، نخست، نیاز به نوآوری را حس کنند. از سویی، در معرض ایده نو قرار گرفتن اثر چندانی نخواهد داشت؛ مگر آنکه فرد، ایده نو را در ارتباط با نیاز خود حس کرده و آن را با بینشها و اعتقادی کنونی خود سازگار بداند (5).

راجرز و شومیکر² که از پژوهشگران بنام در زمینه «نشر نوآوری»³ به شمار می‌روند، "پذیرش یا Adoption"، را تصمیم فرد در به کارگیری کامل یک فکر نو به عنوان بهترین نمونه عمل می‌دانند (5).

در این راستا، بسیاری از صاحب‌نظران، بیمه کشاورزی را از دیدگاه ماهیتی، در واقع نوعی

فناوری می‌دانند که برای کاهش ریسک‌گریزی کشاورزان و در نتیجه افزایش کارایی آنها در استفاده بهینه از عوامل تولید و گرایش بیشتر به سرمایه‌گذاری در فعالیتهای کشاورزی ایجاد شده است (8).

این در حالی است که بیمه کشاورزی از نظر اصولی، هم برای کشاورزان و هم بانکهای توسعه کشاورزی سودمندیهای مهمی دارد که نظر سیاستگذاران کشورهای بسیار توسعه یافته و در راه توسعه را به خود جلب کرده و به هدایت بودجه به این سو، انجامیده است. از سویی، مؤسسه‌های بیمه کشاورزی می‌توانند بر مشکل تغییر همگام چیره شوند و از دیگر سو نیز، کشاورزان باید، برای مهار خطر، ابزاری مؤثرتر از نهادهای سنتی را به کار گیرند؛ بنابراین هنگامی که کشاورزان بدانند، افت شدید درامدشان که به دلایلی خارج از کنترل آنها روی داده است، از نظر مالی به وسیله مؤسسه‌هایی جبران می‌شود، گرایش یا تمایلشان برای تخصیص منابع در راههایی که حداکثر سود را تأمین می‌کند، بیشتر می‌شود.

برای نمونه، شمار بیشتری از سودآورترین محصولات را با وجود خطر بیشترشان، تولید می‌کنند و گرایش یا تمایل بیشتری به پذیرش فناوریهای پیشرفته اما نامطمئن، پیدا می‌کنند. بدین ترتیب، مواردی همچون افزایش ارزش افزوده بخش کشاورزی، افزایش درآمد کشاورزی و کاهش فقر در روستا، می‌تواند از تأثیرهای نهایی بیمه باشد (10).

روشها و ابزارهای پژوهش

تحقیق حاضر به شیوه میدانی و با استفاده از پرسشنامه برای تعیین عوامل مؤثر بر میزان پذیرش بیمه محصولات کشاورزی بر کشاورزان دو روستای مورد مطالعه قلندر و بیگ‌اویسی صورت گرفته است. در این پژوهش، داده‌های مورد نیاز، از نمونه‌ای در برگیرنده 190 بهره‌بردار بیمه شده و بیمه نشده در دو روستای پیشگفته، به دست آمده است، که به دلیل کوچک بودن جامعه آماری مورد مطالعه، تمام سرپرستان خانوار کشاورز به عنوان حجم نمونه آماری انتخاب شده و پرسشنامه‌های تحقیق از سوی آنان تکمیل، و پس از جمع‌آوری اطلاعات، کار استخراج و تجزیه و تحلیل داده‌ها صورت گرفته است (7).

متغیر وابسته این پژوهش، پذیرش بیمه محصولات کشاورزی (گندم و جو) از سوی زارعان دو روستای قلندر و بیگ اویسی از روستاهای توابع شهرستان سقز بوده و در بردارنده 17 متغیر مستقل و بدین شرح است:

سن، جنسیت، سطح تحصیلات، سابقه فعالیت، سطح زیرکشت، شغل اصلی، میزان درآمد، تعداد اعضای خانوار، نوع مالکیت، استفاده از تسهیلات حمایتی، عضو بودن در تعاونی، آگاهی از هدفها و سودمندیهای بیمه محصولات کشاورزی، شرکت در کلاسهای آموزشی - ترویجی، تماس با مروجان و کارشناسان بیمه محصولات کشاورزی، سابقه رویارویی با خسارت، به‌کارگیری سیاستهای بیمه‌ای از سوی دولت و استفاده از نشریه‌ها و مجله‌های آموزشی - ترویجی در زمینه بیمه محصولات کشاورزی.

برای جمع‌آوری اطلاعات از جامعه آماری مورد مطالعه، از پرسشنامه، برای آگاه شدن از دیدگاهها و نگرشهای روستاییان استفاده شده و اطلاعات نوشتاری و کتابخانه‌ای موجود و اطلاعات ثانویه نیز، با استفاده از آمارنامه‌ها، اطلاعات سرشماری و همانند آن به کار رفته است.

پس از جمع‌آوری و دسته‌بندی داده‌ها هر دو روش آماری توصیفی و استنباطی استفاده شده است. یاد آوری می‌شود، از روش آمار توصیفی به منظور دسته‌بندی گروههای آزمودنی، از نظر صفت‌های مختلف و توصیف ویژگیهای جامعه آماری، میانگین، درصد فراوانی، میانه، مد، واریانس، انحراف معیار و... استفاده به عمل آمده است.

چنانکه می‌دانید، در تحلیل استنباطی، هدف آن است که بر اساس مطالعات انجام شده در مورد نمونه‌ها، نتایجی در مورد جامعه به دست آید. به همین منظور، در بخش آمار استنباطی از آمارهای مانند ضریب همبستگی اسپیرمن آزمون من - ویتنی، آزمون کروسکال والیس و مدل لاجیت استفاده شده است که در ادامه، به برخی از خصوصیتها و ویژگیهای آزمونهای انجام گرفته اشاره می‌شود.

نتایج و بحث

1- آمار توصیفی

1-1- سن پاسخگویان:

متوسط سن کشاورزان بیمه‌شده مورد بررسی در این تحقیق 55 سال است. در میان کشاورزان بیمه شده، جوانترین بیمه‌گذار 22 سال و مسنترینشان 80 سال سن دارد (جدول شماره 1).

جدول شماره 1: توزیع فراوانی سن کشاورزان مورد بررسی

سن	فراوانی		درصد		درصد تجمعی	
	بیمه شده	بیمه نشده	بیمه شده	بیمه نشده	بیمه شده	بیمه نشده
> 30	8	5	6/7	7/1	6/7	7/1
31 – 40	10	11	8/3	15/7	15	22/9
41 – 50	17	19	14/2	27/1	29/2	50
51 – 60	46	19	38/3	27/1	67/5	77/1
< 60	39	16	32/5	22/9	100	100
جمع	120	70	100	100	100	100

برگرفته از: یافته‌های پژوهش

2-1 - نوع مالکیت زمین کشاورزی

از نظر نوع مالکیت و نظام بهره‌برداری کشاورزان بیمه‌گذار مورد بررسی، 78 نفر با بیشترین فراوانی دارای مالکیت شخصی هستند (جدول شماره 2).

فصلنامه
پژوهشی

جدول شماره 2: توزیع فراوانی انواع نظامهای بهره‌برداری کشاورزی مورد بررسی

درصد تجمعی		درصد		فراوانی		نظام بهره‌برداری
بیمه نشده	بیمه شده	بیمه نشده	بیمه شده	بیمه نشده	بیمه شده	
65/7	65	65/7	65	46	78	شخصی
75/7	76/7	10	11/7	7	14	سهام‌بری
92/9	90/8	17/1	14/2	12	17	شخصی و اجاره‌ای
100	100	7/1	9/2	5	11	مشاعی و سهام‌بری
100	100	100	100	70	120	جمع

برگرفته از: یافته‌های پژوهش

3-1 - میزان درآمد کشاورزی (بر حسب ریال)

بیشترین فراوانی درآمد افراد مورد بررسی، (60/7 درصد) مربوط به طبقه دوم، با درآمدی بین 20 میلیون تا 30 میلیون تومان بوده است (جدول شماره 3).

بیمه و
کشاورزی

سال هفتم
شماره 25 و 26
1389

جدول شماره 3: توزیع فراوانی میزان درآمد در سال کشاورزان مورد بررسی

درصد تجمعی		درصد		فراوانی		میزان درآمد سالانه کشاورزی (ریال)
بیمه نشده	بیمه شده	بیمه نشده	بیمه شده	بیمه نشده	بیمه شده	
42/9	6/7	42/9	30	30	36	کمتر از 20/000/000
68/6	15	25/7	35	18	43	20/000/000-30/000/000
87/1	29/2	18/6	18/3	13	22	30/000/000-40/000/000
95/7	67/5	8/6	7/5	6	9	40/000/000-50/000/000
100	100	4/3	8/3	3	10	بیش از 50/000/000
100	100	100	100	70	120	جمع

برگرفته از: یافته‌های پژوهش

4-1- سطح زیرکشت گندم (برحسب هکتار)

کمترین سطح بیمه شده زیرکشت گندم، 2 هکتار و بیشترین آن، 43 هکتار بوده و به طور متوسط 12 هکتار از زمین زراعی کشاورزان به کشت گندم اختصاص یافته است (جدول شماره 4).

جدول شماره 4: توزیع فراوانی سطح زیر کشت گندم کشاورزان مورد بررسی

درصد تجمعی		درصد		فراوانی		سطح زیرکشت گندم (هکتار)
بیمه نشده	بیمه شده	بیمه نشده	بیمه شده	بیمه نشده	بیمه شده	
62/9	36/7	62/9	63/7	44	44	1 - 10
97/1	75/8	34/3	39/2	24	47	11 - 20
100	96/7	2/9	20/8	2	25	21 - 30
	98/3	0	1/7	0	2	31 - 40
	100	0	1/7	0	2	41 - 50
100	100	100	100	70	120	جمع

برگرفته از: یافته‌های پژوهش

فصلنامه پژوهشی

5-1 - سطح زیرکشت جو (بر حسب هکتار)

با توجه به اطلاعات به دست آمده از افراد مورد بررسی، مقدار سطح زیر کشت، بسیار ناچیز بوده که کمترین آن 0/5 هکتار و بیشترین آن 6 هکتار است (جدول شماره 5).

جدول شماره 5: توزیع فراوانی سطح زیر کشت جو کشاورزان مورد بررسی

درصد تجمعی		درصد		فراوانی		سطح زیرکشت جو (هکتار)
بیمه نشده	بیمه شده	بیمه نشده	بیمه شده	بیمه نشده	بیمه شده	
65/7	52/5	65/7	52/5	46	63	0- 2
94/3	82/5	28/6	30	20	36	3 - 5
100	100	5/7	17/5	4	21	بیش از 5
100	100	100	100	70	120	جمع

برگرفته از: یافته‌های پژوهش

1-6- استفاده از تسهیلات حمایتی

در زمینه استفاده از تسهیلات حمایتی مانند وام، ماشین‌آلات کشاورزی و مواردی از این گونه در میان کشاورزان بیمه‌گذار، 68 نفر (56/7 درصد) از افراد مورد بررسی و همچنین در میان کشاورزان بیمه‌نشده مورد بررسی، 14 نفر (20 درصد) از تسهیلات حمایتی همچون وام و نهاده و ابزارهای کشاورزی برخوردار بوده‌اند (جدول شماره 6).

جدول شماره 6: توزیع فراوانی افراد مورد بررسی در زمینه استفاده از تسهیلات حمایتی

درصد تجمعی		درصد		فراوانی		استفاده از تسهیلات حمایتی
بیمه نشده	بیمه شده	بیمه نشده	بیمه شده	بیمه نشده	بیمه شده	
20	56/7	20	56/7	14	68	استفاده کردن از تسهیلات حمایتی
100	100	80	43/3	56	52	استفاده نکردن از تسهیلات حمایتی
100	100	100	100	70	120	جمع

برگرفته از: یافته‌های پژوهش

بیمه و کشاورزی

سال هفتم
شماره 25 و 26
1389

1-7- میزان آگاهی از هدفها و سودمندیهای بیمه محصولات کشاورزی

یافته‌های پژوهش در زمینه میزان اطلاع و آگاهی از هدفها و سودمندیهای بیمه محصولات کشاورزی در میان کشاورزان بیمه‌گذار نشان داد که حدود 96 درصد از افراد مورد بررسی، با بیشترین فراوانی، میزان آگاهی خود را در حد زیاد و خیلی زیاد و 3/3 درصد افراد مورد بررسی، میزان آگاهی خود را در حد کم دسته‌اند. این در حالی است که میزان اطلاع و آگاهی از هدفها و سودمندیهای بیمه محصولات کشاورزی در میان کشاورزان بیمه‌نشده، نشان می‌دهد، حدود 55/8 درصد از افراد مورد بررسی با بیشترین فراوانی، میزان آگاهی خود را در حد خیلی کم تا کم اعلام کرده‌اند و این نمایانگر آن است که افراد بیمه‌نشده مورد بررسی، در حد کمی از هدفها و سودمندیهای بیمه محصولات کشاورزی آگاهی دارند. از همین رو، صندوق بیمه می‌تواند با برگزاری کلاسهای آموزشی - ترویجی برای آگاه کردن و بالابردن

سطح آگاهی کشاورزان از مزیتها و سودمندیهای بیمه آنان را برای پذیرش بیمه ترغیب کند (جدول شماره 7).

جدول شماره 7: توزیع فراوانی میزان آگاهی از هدفها و سودمندیهای بیمه محصولات کشاورزی

درصد تجمعی		درصد		فراوانی		میزان آگاهی از هدفها و سودمندیهای بیمه محصولات کشاورزی
بیمه نشده	بیمه شده	بیمه نشده	بیمه شده	بیمه نشده	بیمه شده	
12/9	0	12/9	0	9	0	خیلی کم
55/7	3/3	42/9	3/3	30	4	کم
97/1	20	41/4	16/7	29	20	تاحدودی
98/6	51/7	1/4	31/7	1	38	زیاد
100	100	1/4	48/3	1	58	خیلی زیاد
100	100	100	100	70	120	جمع

برگرفته از: یافته‌ای پژوهش

1-8 - میزان ارائه اطلاعات به کشاورزان از سوی صندوق بیمه کشاورزی

یافته‌های پژوهش، پیرامون میزان ارائه اطلاعات از سوی صندوق بیمه کشاورزی به افراد مورد بررسی، نشان می‌دهد که 57/5 درصد از این افراد با بیشترین فراوانی، میزان ارائه اطلاعات از سوی صندوق بیمه را با گویه «تا حدودی» بیان کرده‌اند. همچنین میزان ارائه اطلاعات از سوی صندوق بیمه به افراد بیمه‌نشده مورد بررسی، نمایان می‌کند، 60 درصد از این افراد با بیشترین فراوانی، میزان ارائه اطلاعات را خیلی کم و کم دانسته‌اند که عملکرد ضعیف اطلاع‌رسانی را به کشاورزان نشان می‌دهد (جدول شماره 8).

جدول شماره 8: توزیع فراوانی میزان ارائه اطلاعات به کشاورزان از سوی صندوق بیمه کشاورزی

درصد تجمعی		درصد		فراوانی		میزان ارائه اطلاعات به کشاورزان از سوی صندوق بیمه
بیمه نشده	بیمه شده	بیمه نشده	بیمه شده	بیمه نشده	بیمه شده	
12/9	7/5	12/9	7/5	9	9	خیلی کم
60	31/7	47/1	24/2	33	29	کم
98/6	89/2	38/6	57/5	27	69	تاحدودی
100	95	1/4	5/8	1	7	زیاد
	100	0	5	0	6	خیلی زیاد
100	100	100	100	70	120	جمع

برگرفته از: یافته‌های پژوهش

2- آمار استنباطی

بر پایه داده‌های ارائه شده در جدول شماره 9، نتایج بررسی ضریب همبستگی بین دو متغیر سن و میزان پذیرش بیمه محصولات کشاورزی در سطح معنیداری یک درصد، نشان‌دهنده رابطه مثبت و معنیداری بین متغیرها با میزان 99 درصد اطمینان است.

همچنین بین متغیرهای سابقه کار کشاورزی و میزان پذیرش بیمه محصولات کشاورزی نیز، در سطح یک درصد نیز، رابطه مثبت و معنیداری وجود دارد و فرض یک تحقیق با 99 درصد اطمینان تأیید و فرض صفر، رد می‌شود.

بین دو متغیر سطح تحصیلات و میزان پذیرش بیمه محصولات کشاورزی نیز، نتیجه آزمون انجام شده نشان می‌دهد که بین دو متغیر پیشگفته، رابطه معنیداری وجود ندارد.

همچنین نتایج بررسی دو متغیر میزان سطح زیر کشت و میزان پذیرش بیمه محصولات کشاورزی نمایانگر آن است که بین دو متغیر پیشگفته، در سطح یک درصد، رابطه مثبت و معنیداری وجود دارد و فرض تحقیق با 99 درصد اطمینان تأیید می‌شود.

این در حالی است که بین دو متغیر میزان درآمد و میزان پذیرش بیمه محصولات کشاورزی، رابطه معنیداری وجود ندارد.

از سویی، نتیجه آزمون انجام گرفته، نشان‌دهنده وجود رابطه مثبت و معنیداری بین متغیرهای سطح زیر کشت گندم و میزان پذیرش بیمه محصولات کشاورزی در سطح یک درصد است. بین دو متغیر سطح زیرکشت جو و میزان پذیرش بیمه محصولات کشاورزی نیز، در سطح 5 درصد، رابطه مثبت و معنیداری وجود دارد.

همچنین، رابطه مثبت و معنیداری، بین دو متغیر استفاده از نشریه‌ها و مجله‌های آموزشی و میزان پذیرش بیمه محصولات کشاورزی در سطح یک درصد، برقرار است.

از دیگر سو، بین دو متغیر استفاده کشاورزان از سخنرانیهای ترویجی و بیمه محصولات کشاورزی، رابطه مثبت و معنیداری در سطح یک درصد خطا، وجود دارد.

همچنین، بین دو متغیر میزان تماس مروجان کشاورزی با کشاورزان و پذیرش بیمه محصولات کشاورزی از سوی کشاورزان، رابطه معنیداری برقرار نیست (جدول شماره 9).

جدول شماره 9: خلاصه نتایج به دست آمده از ضریب همبستگی اسپیرمن بین متغیرهای مستقل و وابسته

ردیف	متغیر مستقل	مقدار r	مقدار P
1	سن	0/819	0/000
2	سابقه کار کشاورزی	0/316	0/000
3	سطح تحصیلات	0/056	0/441
4	میزان سطح زیر کشت	0/248	0/001
5	میزان درآمد	0/099	0/174
6	سطح زیر کشت گندم	0/304	0/000
7	سطح زیر کشت جو	0/156	0/032
8	استفاده از مجله‌ها و نشریه‌های آموزشی	0/286	0/000
9	سخنرانیهای ترویجی	0/343	0/000
10	میزان تماس مروجان و کارشناسان با کشاورزان	-0/105	0/148

برگرفته از: یافته‌های پژوهش

در این پژوهش، برای آزمون تعدادی از فرضیه‌های تحقیق از آزمون من ویتنی استفاده شده که نتایج آن به شرح زیر است:

بین کشاورزانی که از تسهیلات حمایتی استفاده کرده و دیگرانی که استفاده نکرده‌اند، از نظر میزان پذیرش بیمه محصولات کشاورزی، اختلاف معنیداری وجود دارد.

از مقایسه میانگین رتبه‌ای دو گروه استفاده‌کنندگان از تسهیلات حمایتی و دیگرانی که از تسهیلات حمایتی استفاده نکرده‌اند، می‌توان نتیجه گرفت که بین دو جامعه پیشگفته، در زمینه میزان پذیرش بیمه محصولات کشاورزی، اختلاف معنیداری در سطح یک درصد خطا وجود دارد؛ بنابراین فرض تحقیق مبنی بر وجود اختلاف، با 99 درصد اطمینان تأیید و فرض صفر رد می‌شود (جدول شماره 10).

جدول شماره 10

متغیر وابسته	متغیر مستقل	sig	Z	W	U
پذیرش بیمه محصولات کشاورزی	استفاده از تسهیلات حمایتی	0/000	-4/909	8774/000	2888/000

برگرفته از: یافته‌های پژوهش

همچنین، بین میانگین رتبه‌ای دیدگاه‌های کشاورزان پیرامون میزان پذیرش بیمه محصولات

فصلنامه
پژوهشی

کشاورزی بر حسب جنسیت آنان، اختلاف معنیداری وجود دارد.

از مقایسه میانگین رتبه‌ای زنان و مردان در زمینه میزان پذیرش بیمه محصولات کشاورزی و نیز مقایسه داده‌های برگرفته از جدول شماره 11، در سطح معنیداری ($p=0/483$) می‌توان گفت: بین مردان و زنان از نظر میزان پذیرش بیمه محصولات کشاورزی اختلاف معنیداری وجود ندارد. بنابراین فرض یک تحقیق مبنی بر وجود اختلاف رد می‌شود و فرض صفر با 95 درصد اطمینان، مورد تأیید قرار می‌گیرد.

جدول شماره 11

متغیر وابسته	متغیر مستقل	sig	Z	W	U
پذیرش بیمه محصولات کشاورزی	جنسیت	0/483	-0/701	1589/000	1418/000

برگرفته از: یافته‌های پژوهش

از سویی، بین میانگین رتبه‌ای پیرامون میزان پذیرش بیمه محصولات کشاورزی بر حسب وضعیت تأهل نیز، اختلاف معنیداری وجود دارد.

از مقایسه میانگین رتبه‌ای افراد متأهل و افراد مجرد در زمینه میزان پذیرش بیمه محصولات کشاورزی برگرفته از داده‌های جدول شماره 12، می‌توان گفت: بین افراد متأهل و مجرد از نظر میزان پذیرش بیمه محصولات کشاورزی اختلاف معنیداری وجود ندارد. بنابراین فرض تحقیق مبنی بر وجود اختلاف، رد، و فرض صفر تأیید می‌شود.

جدول شماره 12

متغیر وابسته	متغیر مستقل	sig	Z	W	U
پذیرش بیمه محصولات کشاورزی	تأهل	0/063	-1/8590	2525/500	2029/500

برگرفته از: یافته‌های پژوهش

بین میانگین رتبه‌ای دیدگاه‌های کشاورزان پیرامون میزان پذیرش بیمه محصولات کشاورزی بر حسب عضو بودن و عضو نبودن در تعاونی نیز، اختلاف معنیداری وجود دارد.

از مقایسه میانگین رتبه‌ای افراد مورد بررسی، بر حسب عضو بودن در تعاونی و عضو

نبودن در تعاونی در زمینه میزان پذیرش بیمه محصولات کشاورزی بر پایه داده‌های جدول شماره 13، در سطح معنیداری ($P=0/000$) می‌توان گفت: بین عضو بودن و عضو نبودن در تعاونی از نظر میزان پذیرش بیمه محصولات کشاورزی اختلاف معنیداری در سطح یک درصد خطا وجود دارد. بنابراین فرض تحقیق با 99 درصد اطمینان مبنی بر وجود اختلاف، تأیید و فرض صفر رد شود.

جدول شماره 13

متغیر وابسته	sig	Z	W	U	متغیر مستقل
پذیرش بیمه محصولات کشاورزی	0/000	-7/351	3057/000	1572/000	عضو بودن در تعاونی

برگرفته از: یافته‌های پژوهش

در این تحقیق برای آزمون فرضیه نوع نظام بهره‌برداری از آزمون کروسکال والیس استفاده شده که نتایج برگرفته از آن به شرح زیر است:

نخست اینکه، نوع بهره‌برداری کشاورزان از زمین، بر میزان پذیرش بیمه محصولات کشاورزی از سوی آنان تأثیرگذار است. با مقایسه مقادیر به دست آمده $X^2 = 1572/000$ و $P = 0/931$ و بر پایه نتایج برگرفته از آن، آشکار می‌شود که رابطه معنیداری میان این دو متغیر وجود ندارد؛ در نتیجه فرض تحقیق، رد می‌شود و فرض صفر مورد تأیید قرار می‌گیرد. بنابراین می‌توان گفت: بین میزان پذیرش بیمه محصولات کشاورزی از سوی کشاورزان بر اساس نوع بهره‌برداری آنان از زمین کشاورزی، اختلاف معنیداری وجود ندارد (جدول شماره 14).

جدول شماره 14

متغیر وابسته	df	sig	X^2	متغیر مستقل
پذیرش بیمه محصولات کشاورزی	2	0/000	1572/000	عضو بودن در تعاونی

برگرفته از: یافته‌های پژوهش

جدول شماره 15، خلاصه‌ای از نتایج تابع میزان پذیرش بیمه محصولات کشاورزی را برای کشاورزان دو روستای مورد بررسی (قلندر و بیگ‌ابسی) ارائه داده است.

بر اساس نتایج به دست آمده از پژوهش، متغیرهای: سن، سطح تحصیلات، سابقه فعالیت کشاورزی، سطح زیرکشت گندم، سطح زیرکشت جو، تسهیلات، نظام بهره‌برداری، نوع مالکیت، عضو بودن در تعاونی، آگاهی و داشتن اطلاعات در مورد بیمه، میزان درآمد و پرداخت غرامت بیمه، اثر مثبتی بر احتمال پذیرش بیمه محصولات کشاورزی دارند و دیگر متغیرها بر میزان پذیرش بیمه محصولات کشاورزی اثر منفی می‌گذارند.

با توجه به نتایج مدل می‌توان گفت: با افزایش سن کشاورزان، میزان پذیرش بیمه محصولات کشاورزی از سوی آنها بیشتر می‌شود؛ زیرا هرچه سن کشاورز بالاتر باشد، ریسک‌گریزتر هستند و محتاطانه‌تر عمل می‌کنند و گرایش یا تمایل بیشتری برای بیمه محصولات خود دارند؛ ولی کشاورزان جوانتر به دلیل وجود امکان به دست آوردن درآمد غیرکشاورزی و همچنین ریسک‌پذیر بودن، گرایش کمتری نسبت به بیمه محصولات خود دارند.

یافته‌های پژوهش، همچنین نشان می‌دهد، با افزایش میزان سطح زیرکشت گندم، میزان تقاضا برای بیمه محصولات کشاورزی (گندم - جو) افزایش یافته و از سوی کشاورزان، گرایش افزونتری برای بیمه کردن محصولات خود پدید آمده است که شاید بتوان دلیل آن را ریسک‌گریزی زیاد، نسبت به بیشتر زیرکشت بردن زمین زراعی دانست.

نتایج به دست آمده از مدل لاجیت نشان می‌دهد، افزایش سطح تحصیلات نیز، در پذیرش بیمه محصولات کشاورزی تأثیر مثبتی داشته و به دیگر سخن، هرچه سطح سواد افراد مورد بررسی بیشتر بوده، میزان پذیرش بیمه محصولات کشاورزی از سوی آنان نیز افزایش یافته است.

سابقه فعالیت کشاورزی نیز، بر پذیرش بیمه محصولات کشاورزی، تأثیری مثبت داشته است؛ زیرا با افزایش سابقه فعالیت کشاورزی، بر میزان تجربه‌های کشاورزان نیز افزوده شده و در نتیجه، کشاورزان با تجربه‌ای که از فعالیت کشاورزی به دست آورده‌اند، از وضعیت، عملکرد و هزینه‌ها نیز، اطلاعات بیشتری خواهند داشت و در نتیجه، اقدام به پذیرش بیمه محصولات کشاورزی می‌کنند.

متغیر تسهیلات نیز، اثر مثبتی بر پذیرش بیمه محصولات کشاورزی دارد؛ زیرا با گرفتن

وام یا ابزارهای کشاورزی و مانند آن، کشاورزان نیز نسبت به کارشان بیشتر تشویق می‌شوند و در نتیجه، اثر مثبتی بر میزان پذیرش بیمه محصولات کشاورزی دارد.

پرداخت غرامت از سوی صندوق بیمه کشاورزی نیز، بر اعتماد کشاورزان می‌افزاید و با توجه به اینکه پذیرش بیمه محصولات کشاورزی، به طور عمده برای رویارویی با خسارت‌های احتمالی اهمیت دارد، از این رو کشاورزان نیز، برای جلوگیری از خسارت‌های احتمالی و داشتن اطمینان از اینکه اگر خسارتی به محصولاتشان وارد شد، نهادی هست تا آنها را در جبران خسارت حمایت کند به سوی بیمه، گرایش می‌یابند؛ در نتیجه می‌توان گفت، این موارد بر میزان پذیرش بیمه محصولات کشاورزی از سوی آنها، اثر مثبتی دارد.

وضعیت مالکیت زمین نیز، یکی از عواملی است که بر بیمه محصولات کشاورزی و همچنین تولید، اثر می‌گذارد. اجاره‌ای بودن زمین کشاورزی، مانعی برای بیمه محصولات است، زیرا کشاورز، بناچار باید بخشی از درآمد خود را به صاحب زمین پرداخت کند.

افزایش میزان درآمد نیز، بر پذیرش بیمه محصولات کشاورزی تأثیر مثبتی دارد؛ زیرا کشاورز، نگران پرداخت حق بیمه نخواهد بود، ولی کم بودن میزان درآمد باعث می‌شود که کشاورز نتواند حق بیمه لازم را به صندوق بیمه بپردازد و ناگزیر، ریسک را می‌پذیرد. بنابراین می‌توان گفت، فقر اقتصادی، یکی از عوامل نپذیرفتن (عدم‌پذیرش) بیمه محصولات کشاورزی است.

عضو بودن کشاورزان در تعاونی روستایی نیز خود اثر مثبتی بر پذیرش بیمه دارد؛ زیرا عضو بودن در تعاونیها، میزان مشارکت اجتماعی - اقتصادی کشاورزان را بالا می‌برد و در نتیجه کشاورزان در برخورد با پذیرش نوآوری‌هایی همچون پذیرش بیمه محصولات کشاورزی آسانتر و بهتر عمل می‌کنند.

سخنرانیهای ترویجی از سوی کارشناسان صندوق بیمه نیز، بر بالا بردن میزان پذیرش بیمه محصولات کشاورزی اثر مثبتی دارد؛ زیرا در جلسه سخنرانیهای ترویج بیمه محصولات کشاورزی، پاسخ پرسشها و تردیدهای کشاورزان در زمینه به عملکرد صندوق بیمه کشاورزی داده خواهد شد و در نتیجه بر تصمیمگیری کشاورزان پیرامون پذیرش بیمه محصولات کشاورزان، اثر مثبتی خواهد داشت.

از سویی، سطح زیر کشت محصولات، با توجه به نتیجه مدل لاجیت به دست آمده در سطح افراد مورد بررسی، اثر مثبتی بر پذیرش بیمه محصولات کشاورزی از سوی کشاورزان نداشته است.

جدول شماره 15: نتایج مدل لاجیت مربوط به تخمین عوامل مؤثر بر سطح پذیرش بیمه محصولات کشاورزی در دو روستای قلندر و بیگ‌آبسی

sig	خطای معیار	ضریب	نام متغیر
1	0	331/22	عرض از مبدأ
1	46470/08	18/594	سن
1	32625/71	4/594	سطح تحصیلات
1	5/989/59	0/543	سابقه فعالیت کشاورزی
1	88344/12	-19/779	سطح زیر کشت
1	73775/42	13/282	سطح زیر کشت گندم
1	61803/65	4/973	سطح زیر کشت جو
1	50879/32	2/049	سخنرانیهای ترویجی
1	36960/15	10/031	آگاهی از سودمندیهای بیمه
1	32032/66	11/567	میزان درآمد
1	37982/28	0/099	عضو بودن در تعاونی
1	40055/77	0/333	تسهیلات
1	25893/05	0/071	نوع مالکیت
1	30836/03	-013E1/0	شغل دیگر
1	0/377	0/261	خسارت
1	0/058	8/57	پرداخت غرامت

برگرفته از: یافته‌های پژوهش

جمع‌بندی و پیشنهادها

در مجموع، با توجه به مسائل مربوط به عوامل مؤثر بر پذیرش بیمه محصولات کشاورزی، پیشنهاد می‌شود، نکته‌های نمایه‌وار زیر، مورد توجه بیشتر مسئولان مرتبط، بویژه دست‌اندرکاران آموزش و ترویج جهاد کشاورزی و نیز مسئولان صندوق بیمه قرار گیرد:

تورفتگی توجه به عوامل آموزشی و ترویجی، استفاده از کارگاههای آموزشی، ارتباط با متخصصان و مروجان کشاورزی، انتشار خبرنامه برای آگاهی کشاورزان از عملکرد صندوق بیمه، استفاده از فیلمهای آموزشی، تولید و پخش برنامه‌های آموزشی از رادیو و تلویزیون

پیرامون بیمه محصولات کشاورزی، توجه به تناسب وضعیت اقتصادی کشاورزان با پرداخت حق بیمه (از جمله: سطح زیر کشت محصول و درآمد کشاورزان)، توجه به عوامل اجتماعی همچون اطلاع از مزیتها و سودمندیهای بیمه محصولات کشاورزی و ارائه اطلاعات به کشاورزان از سوی صندوق بیمه به بیمه‌گذاران خسارت ندیده، اعطای هدیه‌های مختلف و منابع اطلاع‌رسانی رایگان مانند: نشریه، کتاب و مواردی از این گونه، ایجاد انگیزه لازم در کشاورزان برای بیمه کردن محصولات از سوی کارشناسان، توجه به رهبری افکار در سطح روستاها از راه برگزاری بحثهای گروهی پیرامون بیمه، تماس با رهبران محلی و استفاده از شوراهای روستایی درباره بیمه محصولات کشاورزی، ایجاد تسهیلات لازم در زمینه بیمه محصولات کشاورزی مانند، آسان و سریع کردن فرایند پرداخت غرامت به بیمه‌گذاران، عمل کردن کامل و بموقع بیمه به تعهدات خود، آسان ساختن مراحل اداری برای بیمه کردن محصولات کشاورزی، تخفیف در حق بیمه بیمه‌گذاران بدون خسارت، به صورت تخفیف خسارت ندیدن به آنان و مواردی از این دست. همچنین، پیشنهاد می‌شود، کارشناسان بیمه کشاورزی برای اطلاع و آگاهی کشاورزان در زمینه بیمه محصولات کشاورزی، تماس و ارتباط بیشتری با کشاورزان برقرار کنند.

به طور موردی نیز پیشنهاد می‌شود، با توجه به برگزارنشدن یا کم بودن دوره‌های آموزشی و ترویجی پیرامون بیمه محصولات کشاورزی، بخش آموزش و ترویج جهاد کشاورزی شهرستان سقز با همکاری صندوق بیمه کشاورزی، برای کشاورزان منطقه دوره‌های آموزشی بیشتری برای پذیرش بیمه برگزار کند.

بر پایه نتایج این بررسی موردی، پیشنهاد می‌شود، برای پذیرش بیشتر بیمه محصولات در مناطق مورد بررسی، برای بیمه‌گذاران خسارت ندیده در طول مدت اعتبار بیمه‌نامه پیشین، تخفیف مناسبی از سوی صندوق بیمه برای بیمه‌نامه جدید این افراد، در نظر گرفته شود.

در پایان، پیشنهاد می‌شود، برای پذیرش بیشتر بیمه از سوی کشاورزان، سیاستهای بیمه‌ای مانند: تنوع پوشش بیمه‌ای، متناسب بودن وعادلانه بودن حق بیمه با بیمه‌نامه (با توجه به درآمد کشاورزان) پرداخت غرامت بموقع به کشاورزان بیمه‌گذار خسارت دیده در منطقه، بیشتر مورد توجه قرار گیرد.

منابع

1. ترکمانی، جواد. (1377)، تأثیر بیمه بر کاهش ریسک گندم کاران»، انتشارات مؤسسه پژوهش‌های برنامه‌ریزی و اقتصاد کشاورزی، تهران.
2. جمشیدی، محمد تقی، (1378)، «بررسی عوامل مؤثر بر سرمایه‌گذاری، با نگاهی به سرمایه‌گذاری خصوصی در بخش کشاورزی ایران»، فصلنامه بانک کشاورزی، شماره 69، ص 31.
3. خادم آدم، ناصر، (1370)، سیاست‌های اقتصادی کشاورزی در نظام‌های مختلف و ایران، انتشارات اطلاعات، تهران.
4. دریجانی، ع و قربانی، م، (1377)، «عوامل مؤثر بر پذیرش بیمه گندم در استان مازندران»، مجموعه مقالات دومین گردهمایی اقتصاد کشاورزی ایران، دانشکده کشاورزی دانشگاه تهران.
5. راجرز، اورت. ام، اف. فلویید. شومیکر، (1373)، رسانش نوآوریها (رهیافتی میان فرهنگی)، ترجمه: کرمی، ع، ا. فنایی، انتشارات دانشگاه شیراز، شیراز.
6. رسول‌اف، جلال، (1380)، «بیمه کشاورزی و چشم‌انداز آینده»، فصلنامه اقتصاد کشاورزی و توسعه، سال نهم، تهران.
7. سرمد، ز، بازرگان، ع، حجازی، ا، (1376)، روشهای تحقیق در علوم رفتاری، انتشارات آگه، تهران.
8. سلامی، ح، م. عین‌اللهی احمد آبادی، (1380)، «عوامل مؤثر بر تمایل کشاورزان چغندرکار به خرید بیمه محصولات کشاورزی، مطالعه موردی: استان خراسان»، مجموعه مقالات همایش بیمه کشاورزی توسعه و امنیت سرمایه‌گذاری، بانک کشاورزی ایران، تهران.
9. سوانسون، بی. جی، کلار، ئی، (1370)، تاریخچه و چگونگی تحول ترویج کشاورزی، ترجمه: شهبازی، ا، و ا. حجاران، انتشارات مرجع ترویج کشاورزی، وزارت کشاورزی، تهران.
10. صادقی، لادن، (1380)، «بررسی عوامل مؤثر بر پذیرش بیمه محصولات کشاورزی»، مجموعه مقالات همایش بیمه کشاورزی، توسعه و امنیت سرمایه‌گذاری، انتشارات بانک کشاورزی تهران.
11. صندوق بیمه محصولات کشاورزی (1378)، گزارش عملکرد بیمه دوره زراعی سال‌های 76-78، انتشارات معاونت فنی و برنامه‌ریزی صندوق بیمه محصولات کشاورزی استان کردستان.

Study of Economic & Social Factors Effective in Acceptance of Crop Insurance

Case study: Qalandar and Bik Ebsi Villages, Kurdistan Province

B. Khoshnoudi*, Dr. A. Kianirad** & Dr. A. Mohseni Tabrizi***

Abstract

Agriculture, due to its great dependence on the nature, is in itself a high-risk activity. Therefore, in an effort to minimize risk in agricultural activities, different mechanisms and policies have been proposed, including insurance of agricultural crops. But, given that insurance of agricultural crops for the community of producers in the agriculture sector is a new and unknown phenomenon, its acceptance for the people in the aforementioned community, like other new ideas, would be confronted with some sort of resistance. The present study has made efforts to study reasons for resistance and rejection (non-acceptance) of insurance by agricultural producers in the two villages of Qalanadar and Bik Ebsi in the city of Saqqez in Kurdistan Province. The required information was collected by completing questionnaires as well as descriptive and statistical analysis and Logit model. The results showed that factors such as age, background record of agricultural activity, paid insurance premium, obligations of the insurer and insurance operations could be effective in encouraging acceptance of insurance.

Keywords:

Agricultural Crops Insurance, Acceptance(Adoption), Economic Factors, Social Factor, Kurdistan Province.

*MSc Student in Rural Development, Islamic Azad University, Science and Research Department, Tehran.

**Assistant Professor, Agricultural Planning Economic&Rural Deveioption Research, Institute, Ministry of Agricultural Jihad, Tehran. E-mail: akianirad@gmail.com

***Professor of, Faculty of Social Sciences, Tehran University.

فصلنامه
پژوهشی

